

סנהדרין אצל המזבח

אדריכלות הצדק, האלילות, וחירות האדם

בלוק א': משפט מקומי

"שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶּן-לָךְ... וְשִׁפְטוֹ אֶת-הָעָם מִשְׁפָּט-צֶדֶק" (דברים טז, יח)

בלוק ב': איסורי פולחן אלילי

"לֹא-תִטֶּעַ לָךְ אֲשֶׁרָה... אֲצַל מִזְבֵּחַ ה'..." | עונש מוות לעובד עבודה זרה
(דברים טז, כא - יז, ז)

התעלומה המבנית:
מדוע דיני עבודה זרה
קוטעים את רצף דיני
המשפט והצדק?

בלוק ג': בית הדין הגדול

"כִּי יִפְּלֹא מִמָּךְ דָּבָר לְמִשְׁפָּט... וְקָמַתְּ וְעָלִיתְּ אֶל-הַמָּקוֹם" (דברים יז, ח)

ההנחיה המוסדית

"ומנין שהייתה **סנהדרין גדולה** אצל
המזבח?... ואלה המשפטים
אשר תשים לפניהם"
(תלמוד ירושלמי, מכות)

האיסור הפיזי

"לא-תִטֵּעַ לְךָ אֲשֶׁרָה כָּל-עֵץ:
אצל, מזבח ה'"
(ספר דברים)

הפרדוקס: התורה אוסרת סמיכות של אובייקט אלילי למזבח, אך חז"ל מחייבים את
סמיכות בית המשפט האנושי לאותו מזבח בדיוק.

אנטומיה של אמונה: פגאניות מול מונותאיזם

טבעו של
האובייקט

פולחן אלילי: דומם, סטטי,
(אובייקט פיזי המשפיע שפע).

אמונה מונותאיסטית: מופשט, אינסופי,
טרנסצנדנטי (האנטי-תזה לזיהוי קונקרטי).

מהות
הקשר

פולחן אלילי: טכני,
חד-ממדי.

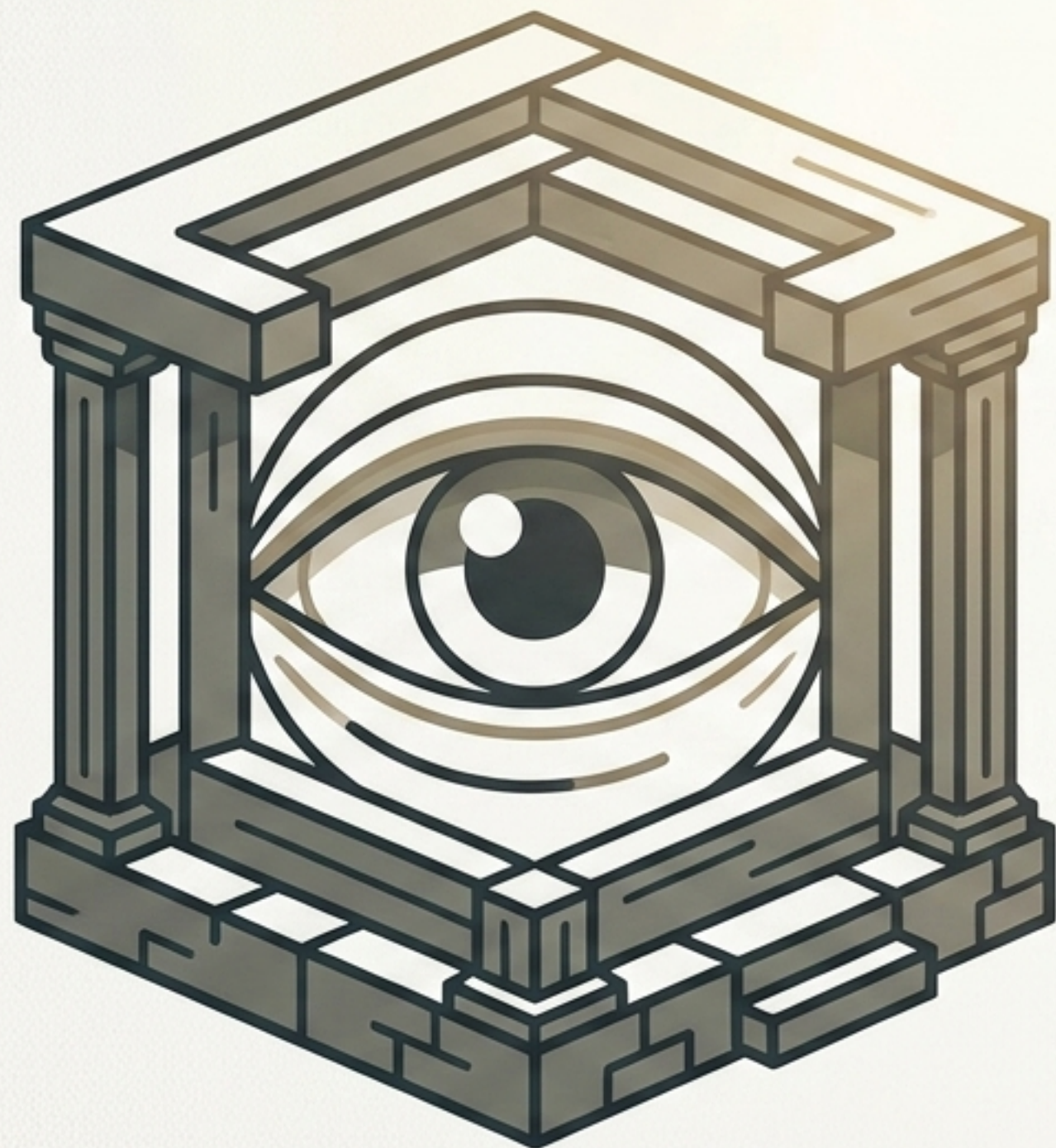
אמונה מונותאיסטית: אינטימי, הכלה תודעתית
עמוקה (עצם היחס הוא העיקר).

תפקיד
האדם

פולחן אלילי: ביטול
הסובייקט מול הדומם.

אמונה מונותאיסטית: נדרשת סובייקטיביות
אנושית דינמית.

המגבלה ההכרתית של הצדק האנושי

**"אין לדיין אלא
מה שעיניו רואות"
(סנהדרין ו, ע"ב)**

מערכת המשפט מפקדת בידי האדם. אך ראייתו של השופט האנושי היא בהכרח מצומצמת, מוגבלת וסובייקטיבית. כיצד יכולה ראייה מוגבלת לייצר צדק מוחלט?

במקום להסמיק אובייקט דומם (אשרה) למזבח, התורה סומכת את הסובייקט האוטונומי אל המופשט האלוהי. זוהי ההשראה המאפשרת לאדם לקלוע לשערה של האמת.

נתיב הסמכות: מהאנושי אל הלימינלי

הצדק העליון אינו מגיע
מנביא, אלא משופט אנושי
השואב השראה מקרבתו
למקור האלוהי.

ההכלאה המשפטית-אלוהית

הופעה משותפת של "הכֹּהֲנִים הַלְוִיִּים" יחד
יחז עם "השֹׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בֵּימֵינוּ הֵם".

נקודת ההשקה

"אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ" -
המרחב בו הממשי פוגש את
הטרנסצנדנטי.

משפט מקומי

"דַּבְּרִי רִיבוֹת בְּשַׁעֲרֶיךָ" - סכסוכים אנושיים שאין
ביכולת האדם להכריע (בין דם לדם, דין לדיון).

"וְקָמַת וְעָלִיתָ..."

מקור תוקפה של חובת הציות

לא סתם שופט:

הענישה על אי-ציות ("זקן ממרא")
חלה רק כאשר השופט או הכהן נמצאים
"**לְשַׁרֵּת שֵׁם**" - במקום הנבחר.

כהן

"**לֹא תָסוּר מִן-
אֲשֶׁר-יִגִּידוּ לְךָ,
יָמִין וּשְׂמָאל**"

מעמד דוגמטי:

הסמכות אינה נובעת רק מחכמת האדם,
אלא מעצם מעמדו במרחב הלימינלי.

שופט

הכרעת המציאות:

"**אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל על ימין שהוא שמאל...**" (רש"י) –
הזיקה בין הכהן לשופט מייצרת קריאה מדויקת והכרעה מחייבת של המציאות.

העדים כגשר נושא-עומס

"עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְבַר שְׁנִיָּהֶם"
(שמות כב) - חז"ל דורשים: זהו לשון עדות.

המציאות
הדוממת

מנגנון העדות

פנתיאון
הצדק האלוהי

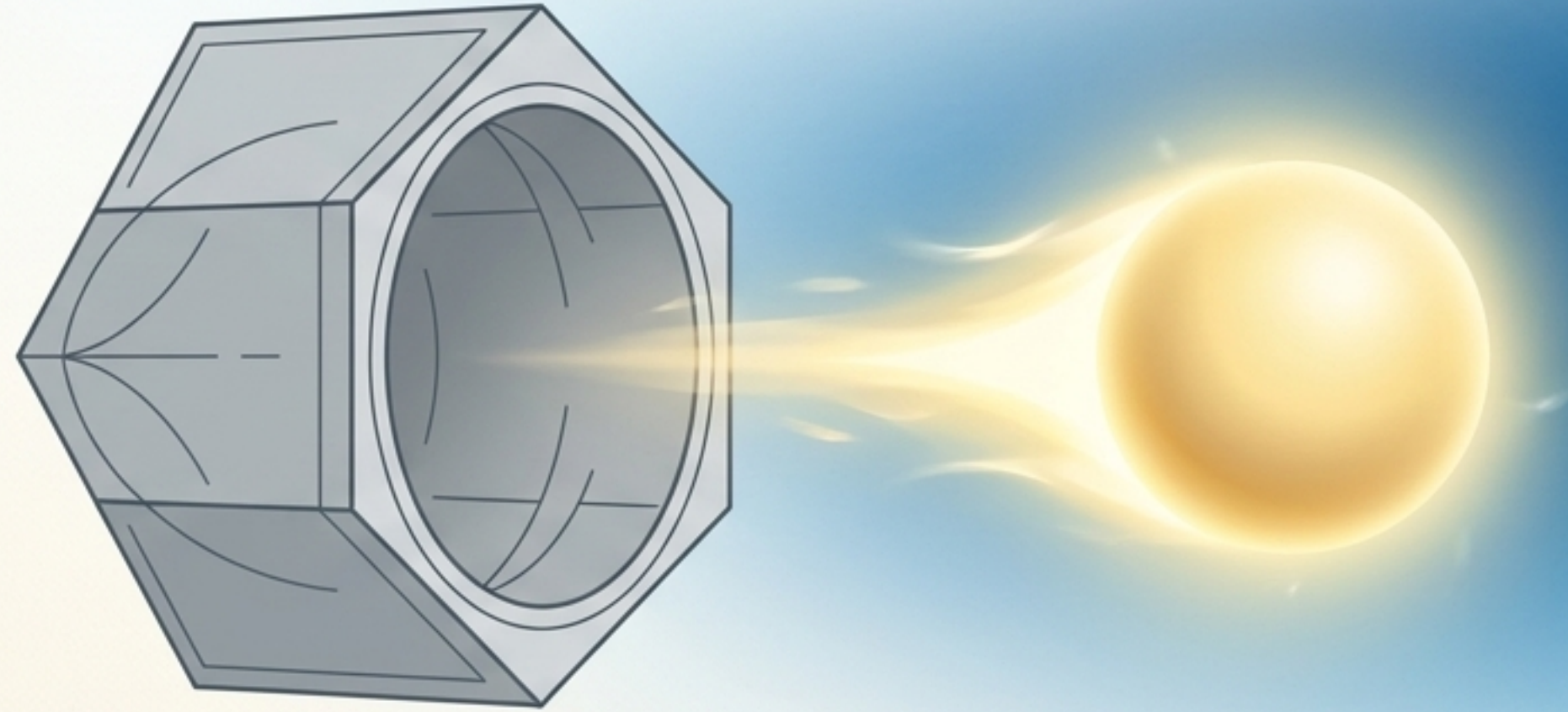
המציאות כשלעצמה אילמת ואינה יכולה לייצר התייחסות משפטית.
העד האנושי הוא הישות החיה המתווכת בין הריאליה הקפואה
למשפט הסמוך אצל המזבח.

המכה הראשונה של הסובייקט ”יֵד הָעֵדִים תִּהְיֶה-בּוֹ בְּרֵאשֹׁנָה, לְהַמִּיתוֹ”

- מדוע דיני העדות מופיעים דווקא בפרשיית עבודה זרה?
- עבודה זרה היא ההתכחשות המוחלטת לכוחו ומעמדו של הסובייקט (שיעבוד לאל דומם וריק).
- לכן, דווקא **האנושי** (בהופעתו כעדים אקטיביים) הוא זה שנדרש לבער את הרע ולהעניש את מי שבחר לעקודד את חירותו האממונית מול הסטטי והקפוא.

פיגול: פעולה ללא כוונה היא תועבה

"לֹא-תִזְבַּח לַיהוָה... שׁוֹר וְשֵׂה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם, כָּל דָּבָר רָע"

(חז"ל פירשו כמדבר במפגל בקודשים - נתק במחשבה)

- הפולחן אינו מכניזם קסום. הקדושה מתרוקנת ממשמעות ללא הכוונה הסובייקטיבית-אנושית.
- האדם וכליותיו הם הגורם המזצע ההכרחי כדי לכונן הלימה בין הקרבן הפיזי ל'ריח הניחוח' האלוהי.

לקראת חודש אלול: אדריכלות החירות

הסינתזה:

מתוך אותה חירות אנושית מוחלטת,
לקבל עול מלכות שמים ולהצטרף
"אצל המזבח" – אל המקור
הטרנסצנדנטי של הווייתנו.

הייעוד:

להיות בני חורין, יצורים בעלי
בחירה ודעה, המשתמשים
באוטונומיה שלהם
כדי להזדקף.

הסכנה:

למסור את חירותנו, לעקוד
את עצמנו על מזבח של
אלילים חומריים, סטטיים
ונטולי פנים.

חודש טוב, רצוף התבוננות והתחדשות.